

Q. H. 355, 23.

107
II b
200

X 1860571

I. N. 7.

DIATRIBE
HISTORICO-POLITICA

De

ZYGENORUM
ORIGINE, VITA
AC MORIBUS

AVCTORE

AHASVERO FRITSCHIO.

A. O. R.

JENÆ,

Typis & Sumptibus GEORGII Sengenwalds.

ANNO ∞ IDC LX.

37

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

PERILLVTRI AC GENEROSISSIMO
DOMINO, DOMINO
HENRICO DECIMO,
RUTHENO

DOMINO A Plauen/DYNASTÆ IN
Graitz / Cranichfeld / Gera / Schlaitz
& Lobenstein &c.

DOMINO MEO PERCLEMENTI AC
GRATIOSISSIMO.

Felix imperium & fortunatam tranquillitatem,

JAm dudum, DOMINE GRATIOSISSIME,
propter tam praeclaram literarum cognitionem, quâ omnem,
reliquam ad invidiam usq; superas Principum Nobilitatem,
omnis admirata est Germania, omnisque posthac loquutura est
Europa, immò totus aliquando in tuas laudes excurret terrarum
orbis. Quapropter tantæ virtutis eminentiæ, juxta ac doctrinæ,
charitati nihil deberi, nisi industriâ & arte elaboratum opus, o-
mnibusq; numeris absolutum, apertè fateor. Cùm verò TUAM
singularem in quosvis Clementiam ac benignitatem, quâ non tam
donum offerentis, quàm animum soles intueri volentis, fama de-
predicavit publica; concedes & huic, sic confido, vilissimæ ingenii
herbule oculum alterum, ac breves hæc pagellas, usq; cu pæ egdo
currenti calamò enarratas, gratioso dignaberis intuitu. Hòc for-
tasse gratius (si DEUS largiorem hujus vite usuram dederit) in-
genii opusculum sequetur. Te cum generosissimâ familiâ bono sub-
disorum horum in longeva ætatum tempora sospitet & conser-
vet. Manebo, quoad per vitam poterò

Perillustr. Generosit. Tuæ

Dabatur Rudolp ho-
poli, ipso die natali,
16. Decemb. A. O. R.
1659.

Subjeetiß. aliens & servus.

AHASVERUS FRITSCHIUS.

P R A E F A T I O.

Nefame quoddam erro-
num genus, vulgò Zygenos vocant,
seculo post N. C. decimo quinto
in Germaniam nostram irrepsit, o-
mnesque Imperii provincias ultra
centum & quinquaginta annos per-
errando mendaciis, mendicationibus, imposturis
& clanculariis expilationibus non spernenda da-
mna simpliciiori cum primis plebeculae intulit, ne-
scio quo religiosae peregrinationis, vel potiùs otio-
sae oberrationis prætectu. Cùm verò Imperia-
les sanctiones in isthanc otiosorum ac fraudulentorum
hominum colluviem ex variis nationibus col-
lectam, ut proditores & exploratores hostium Im-
perii, jamdudum justae ultionis aciem strinxerint,
eamque ex finibus nostris ad Garamantas & Indos
longissimè rejecerint; eo tamen malo Germania
nostra in hunc usque diem repurgata non sit, sed ex
vulgo reperiantur nonnulli, intempestivâ quadam
commiseratione fascinati, qui otiosam & exosam
stellionum mendicitatem excusare non verentur;
publi-

publicam legum auctoritatem pernicioso huic errori opponere, & testatam Auctorum fidem de Zygenorum origine vitâ ac moribus breviter in lucem proferre, operæ pretium mihi visum fuit, ut cuivis, etiam simplicissimo, modò ne cerebrum in calcaneo, & peponem loco cordis habeat, (ut est in proverbio) clarissimum sit, fictitios hosce Ægyptios omni securitate ac beneficio indignos esse. Scrib. Rudelstadii in Aula Schvartzburgicâ 4. Junii. Anno 1659.

MEMBRUM I.

De variis Zygenorum nominibus.

Cùm Zygeni, vagum & inutile hominum genus, hoc & superiore seculo omnes ferè provincias Europæ peragrarent, diversa etiam apud diversas nationes meruere nomina. Nostrates Germani eos adpellitant Zigeuner / quasi dicas, zig oder ziehe einher / h. e. vagantes & vagabandos. Cum liberis siquidem & uxoribus huc illuc divagari solent. Matth. Wehner. *obs. pract. voc. Zigeuner*. A libi Tartari, Tathern vulgò dicuntur, quòd ex Scythiâ vel Tartariâ primùm venisse credantur. Pet. Frid. Mindan. *lib. 2. de mandat. cap. 48. n. 7.* Latinis barbaris modò Zigari, Zigeni, Zigeuni, Zigareni, Zigeneri; modò Saraceni & Agareni, modò aliter appellantur. Gallis hodiè Egyptiens ou Boëmicus, qui courent le pays, faisans estat de predire aux gens leur aventure. Steph. Basquier des recherches de la France *livr. 4. chap. 17. laudatus Dn. Limneo de J. P. tom.*

A 3

3. lib.

3. lib. 9. cap. 1. n. 161. quòd ex Bohemiâ catervatim in Galli-
am primitus venientes innotuerint. Vulcan. de liter &
linguâ Getar. Recentes Græci Attinganos, Itali Cingaros,
Cingalos, Cianos, Hispani Gittanos h. e. Ægyptios, Belgæ
Hendenen h. e. gentiles, paganos, nominant. Peucer. de di-
vinat. cap. de incantat. p. 322. Albert. Cranzius in Saxon. lib.
II. cap. 2. In reliquas appellationes nunc inquirere super-
vacanei laboris esse puto.

MEMBRUM II.

De Zygenorum gente & origine.

SCriptores non minus de tempore, quo Zygeni Germa-
niæ innotuerunt, quam eorum gente varias ac discre-
pantes fovent opiniones. Stumpfius lib. 13. Chronic.
quem sequitur Melchior Goldast ab Heimensfeldi Aleman-
nic. rerum tom. 1. part. 1. gloss. 1. fol. 171. anno post natum
Christum 1418. in Alemanniam plus quam quatuordecim
millia, connumeratis uxoribus ac liberis, primùm perve-
nisse, auctor est. Aventinus verò lib. 7. Annal. Bojar. anno
1439. eos in Germaniâ innotuisse tradit. Albert. Cranzi-
us, celebris antiquitatum scrutator, in Saxon. lib. II. cap. 2.
annò N. C. 1417. in maritimis locis ad mare Germanicum
comparuisse scribit Wurstisius lib. 4. Chron. Basil. cap. 23.
quem laudat Limneus d. l. n. 165. anno 1422. primùm Basi-
leam appulisse notat. In Galliâ anno 1427. cognitos fuisse
Zygenos memorat Pasquier, *cit. loc.* Tale genus hominum
futile & detestabile in Asiâ apud Mahumetanos passim quo-
que vagari, hisce nostratibus Europæis Cingarum sceleribus,
imposturis, furtis aliisque nefandis vitiis, multis nominibus
superiores, ipsisque Turcis prudentioribus (licet sub titulo
sancti.

anctitatis sese tueantur.) ob hypocrisin detestabiles, eosq;
Torlaquos vocari, multi tradiderunt. *Camer. d. c. 17. 6ta
cent. 2. c. 75.* Quæ opinionum discrepantia secundum pro-
vinciarum diversitatem, in quibus primùm visi Zygeni, ac-
cipi potest.

Cæterùm majorem Historicorum discrepantiam cir-
ca gentem & originem Zygenorum deprehendere licet,
cui tum varians & efficta erronum confessio, tum aucto-
rum ex vitæ genere, cum quibusdam populis consimili eli-
cita conjectura causam dedisse videtur. Præcipuas saltim
scriptorum opiniones in præsens attigisse, non erit dividia.

Vulgò creduntur ex Ægypto primùm, & vicinis A-
phricæ partibus prodisse, ubi incantationum, uti universi
omnis generis præstigiæ, & divinationum cantus, non
est usus, ut nihil nisi consutis vatibus suscipiatur, & ma-
gnus vatum numerus singulis diebus in foro publico, in
campitis & pergulis præstoletur consuetores: quod qui A-
lexandriæ, Alcairi, quæ Memphis est, & in locis vicinis fuê-
re, pro certo ac comperto adfirmant. *Peucer. de divin. p.
322. Gödelman. de Magis. lib. 1. cap. 5. in fin.* Ipsi etiam ex
Ægypto se esse adfirmant, majorum delicta, qui Virginem
Deiparam, cum puero Jesu Herodis effugientem tyranni-
dem hospitiò excipere recusarint, extorresque domo à su-
peris cogi, septem annorum exilio expiare, alioquin cala-
mitatem & sterilitatem omninò præsto esse, impudentissi-
mè confingunt. *Aventin. d. l. Camer. med. hist. cent. 1. cap.
17. Besold. thes. pract. voc. Zigeuner.*

Aliam ingratitude suæ causam illi, qui annò 1427.
Galliæ primùm cogniti facti sunt, reddidere, à Pontifice,
quòd primùm Christiani facti, postea à Saracenis devicti re-
ligionem fidemque mutassent, poenitentia ergo damnatos
septem

septem annis hinc indè sine certâ vagari sede. Septenarium
autem istum, qui postea Gallias peragravit, non tantum
majoribus, sed & sibi, utpote successoribus, conficiendum
perpetuâ scire injunctum dixere. Pasquier. *cit. loc.*

Polydorus Virgilius *de inventor. rerum lib. 7. cap. 7.*
Assyrios & Cilices esse, eosque Sacerdotibus Deæ Syriæ, qui
fraudum fuere callentissimi, successisse scribit. Matth.
Martinus *in Lexic. Etymol. hac voc.* Zygaros à gente circa
Caucasum montem ex quorundam opinione habitante
oriundas statuit. Idem *in voc. Cingaris*, ex Joh. Brodæo
lib. 8. miscell. cap. 17. Walachos, i.e. Italos, huc illuc olim
ad repellendos barbararum gentium tumultus ex Italiâ in
colonias, ubi patrium habitum per multos annos ad hunc
usque diem in parte retinuerunt, missos fuisse refert.

Pierius *in hieroglyph.* nonnullos arbitrari hoc homi-
num genus ab ave Cinclo (cujus picturâ veteres extremæ
paupertatis hominem significare voluerunt, undè prover-
bium, teste Suidâ, ortum, Pauperior Leberide & cinclo) no-
men accepisse scribit. Verba Pierii lege sis apud Philipp.
Camerar. *cit. loc.* add. Gorap. Becan. *lib. 1. bermathena p. 18.*
cujus opinionem refert Linneus *d. l. n. 161.* Zygaris, ait ille,
ab Italis Cingali appellantur, propter vitam motoriam &
vagabundam. Cingalum enim, sive Cinglum, alii mari-
timam quandam avem, alii jyn gem, sive torquillam, alii
motacillam, in quibus Galenus est, nominarunt. Omnes
certè à frequenti motu nomen hoc mutuati: Crediderim
itaque vagabundos mendicos, sic etiam apud veteres voca-
tos fuisse, atque indè vocem prius in magnâ Græciâ, deinde
per totam Italiam, iis attributam esse, qui nullas certas sedes
haberent: & quemadmodum olim in proverbio fuit, Cin-
galo pauperior; ut ex Menandro docet Suidas ita nunc
rectè

rectè dici posse, Cingalo furacior, propterea, quod hoc hominum genus furandi artem palàm profiteatur, ingenti Magistratum, qui hos non statim vel remis vel vel glebis addicunt, ignominia. Hæc Becanus Volaterranus *lib. 12. Geograph.* ab Uxiis & Persis, quorum sapientibus & Magis mos cum matribus coire, ortum suum habere tradit. Alii eos origenem ducere à Chuso, quem ferunt filium fuisse Chami, & oriundos ex Æthiopiâ, atque adhuc progenitoris maledictionem per universum terrarum orbem vagentes luere putant.

Vulcanii Brugensis, quem laudat Doctiss. Camerarius Medis. *histor. cent. 2. cap. 75.* opinio *in libro de literis & linguâ Getar.* hæc est: Nubiani, ait, inferioris Ægypti partibus contermini, sub Patriarchâ Alexandrino sacrâ linguâ Elkupti celebrarunt. Multi Episcopatus in eorum finibus fuerunt. Ante hos centum & sexaginta, plus minus annos à Sultano Ægypti sedibus suis pulsi, Paestnam, Syriam & Asiam minorem mendicorum specie pervagantes, trajecto Hellesponto, Thraciam, & circum Danubianas regiones incredibili multitudine inundarunt, Itali Cingaros vocant, Galli Bohemos, quod indidem ex Bohemiâ prima illorum esset notitia. Item Ægyptios, quod Nubiam, etiam ipsi Nubiani minorem Ægyptum vocent. Nubæ à Stephano ipsi & *νομίδες* vocantur; & à Claudiano *lib. 1. ad Stilicon.*

Venerat & parvis redimitus Nuba sagittis.

Metropolis eorum Condari, non solum hodiè ab ipsis vocatur, sed & in mappâ Mundi Turcicâ notata est. Templorum eximiorum etiam hodiè multa exstant ve-

B

stigia,

Ægia, & qui supersunt de illâ calamitate in suis sedibus, Christianos etiamnum hodiè sese profitentur, sed sine ullis Episcopis, templis & sacrorum solemnibus. Sæpè ab Imperatore, sive Negos Abyssinorum Episcopos petentes non impetrarunt, vel penuria Episcoporum in Abyssinis, vel metu arenosas solitudines, & Mahumetanorum injuriæ obnoxias, adeundi. Omnino Nomades & latrones sunt, cujusmodi etiam ipsorum progenies Cingari isti, qui non solum morem majorum suorum, & furtorum licentiam, sed etiam linguam retinuerunt. Specimen hoc linguæ Nubianorum occasionem mihi (pergit Vulcanius) dedit, cogitandi de idiotismo errorum quorundam, qui avorum, immò patrum nostrorum, memoriâ, oppida omnia & pagos pervagari, & templorum fores catervatim obsidere solent, & inauditis technis atque imposturis vulgo fucum faciebant, Nubianis illis non absimiles, eo tamen ab iis diversi, quòd cum Nubriani chiromantices, & præterita futurorum divinandi prætextu fallerent, hi sanctimonix alicujus simulatione, & peregrinationis ab ipsis institutæ ad loca variis Divis dicata, quos diversorum atrocissimorum morborum, quibus sese obsessos fingebant, averruncatores prædicabant, miseram plebem densissimis ignorantix tenebris immersam atque obcoecatam, & piâ quâdam credulitate ad commiserationem ipsorum adductam pecuniâ emungebant. Nubianos illos, quos Itali, ut diximus, Cingaros vocant, propriam sibi ac peculiarem provinciæ, è quâ orti fuerunt, linguam habuisse, Josephus Scaliger censet, cujus judicio auctoritatiq̃ libens adquiesco. Existimaverim autem, Gallos & Hispanos suos etiam habuisse hujus generis errores,

rones, qui inter se linguâ vulgò incognitâ uterentur:
quam quidem inconditam linguam, putarim Gallos jar-
gon, Hispanos Ibrigonæ appellasse, nisi fortassis ipsam
etiam Nubianorum linguam ita appellarint. *Hactenus
Vulcan.*

Et hæ sunt præcipuæ Auctorum de origine Zyge-
norum opiniones, in quo conflictu quid certi statuen-
dum sit, in proclivi non est. Ægyptios esse, ut vulgò
quidem persuasum, non facile dixerim, cum moribus ac
linguæ Ægyptiorum dissimillimi semper fuerint; nec
probabile sit, ex uberrimâ fertilissimâque regione ad ex-
trema Hispaniæ infertilem oras, emensò mari mediter-
raneo advectos. Sed illa sortilegorum colluvies ex
Alpium & Pyrenæorum præruptis saxis & latebris, ad-
petente æstate, quasi fucorum examina, in regiones u-
beriores erumpunt. Joh. Bodinus *lib. 5. de Rep. cap. 2.
in fin.* Nec Tartaros vel Scythas esse adseverare licet,
quamvis quoad mores ac vitæ genus iis non adeò vide-
antur absimiles. De Tartaris hæc tradit Zvvingerus
in theat. vit. bum. vol. 17. p. 3900. Uno in loco non diu
commorantur, sed depastis pascuis cum armentis, uxo-
ribus & liberis, quos in plaustris & equis secum circum-
ferunt, aliò commigrant, gravem infelicitatem putan-
tes, diu in eodem loco morari, iratiq; liberis suis hic
grave malum imprecantur: Utinam eodem in loco
perindè ut Christianus perpetuò hæreas, propriumq; que
foetorem olfacias.

Coeterum in tantâ nube temporum, sed & Histo-
ricorum, integrum nobis haut est, undè primùm de-
scenderint, certi quid adfirmare. Dn. Limneus. *de J.
P. Tom. 3. cap. 1. n. 161.* Tot sanè annorum experienciâ

edocti, communissimam hodiè sententiam intrepidè
probamus, Zygenos, hodiernos maximè, nihil aliud esse,
quàm manipulum furum, & colluviem otiosorum &
fraudentorum hominum, ex variis nationibus non ita
remotis collectam, qui extra civitates in agris, in triviis,
tentoria erigentes, latrociniis & furtis, deceptionibus &
permutationibus, atque ex chiromantica divinatione
oblectantes homines, his fraudibus victum mendicant.
Camer. *cit. loc.* Plures, immò maximam eorum par-
tem, quos egò vidi, Germanos esse, multis deprehendi
indiciis, ait Limn. *d. l.* Quod & ipsi hodie apertissimè
fateri non verentur. Aventinus *d. lib. 7. annal.* Zygeni, ait,
furacissimum illud genus hominum, colluvies atque
sentina variarum gentium, quæ in confinio imperii Tur-
carum atque Ungariæ habitant, Rege Zindelone, no-
stras peragrarè cœpère regiones. Furto, rapinâ, divinati-
onibus impunè prorsus victum quæritant. Experimentis
cognovi, eos uti Venedicâ linguâ, (quâ alii Kottwelsch /
de quâ exstat peculiari libellus, vocant. Keckerm. *sy-
stem. pol. cap. 24.* eâ sc. quæ furibus, nebulonibus atque
impostoribus propriâ.) Idem de illis iudicium lege sis
apud Alb. Cranzium, *cit. loc.* Marr. Mager. à Schönberg
in eruditiss. tract. de advocat. armat. cap. 8. n. 77. & seqq.
Besold. *in thes. pract. Wehner. in obs. pract. voc. Zigeuner.*
Petr. Frid. Mindan. *de interdicitis comment. 29. tit. 3. n. 72.*
& seqq. Bernh. Zieriz. *ad Nemes. Carolen. art. 39.* Bodin.
d. l. Schönborn. lib. 3. polit. cap. 16. König in theatr. polit.
part. 2. cap. 10. n. 52. & seqq. Keckerm. *in system. polit. cap.*
24. Hoc addimus, Zygenos, qui superioribus seculis
primum in Germaniam & Galliam irrepsère, non Ger-
manos

manos, sed ex remotioribus terris, Aphricâ fortè, ori-
undos fuisse, vero non absimile videri.

MEMBRUM III.

De Zygenorum vitâ ac moribus.

QUAMVIS ex iis, quæ de Zygenorum origine, frau-
dibus & imposturis pro instituti ratione breviter
diximus, facile, ut ex ungue Leo, cognosci possit,
qualis sit illa erroneum colluvies, paucula tamen
jam dictis superaddere haut absolum videretur. Cùm
verò præ cæteris quos quidem videre licuit, modò lau-
datus Cranzius hanc impostorum progeniem egregiè
depinxit, ipsius verba *ex lib. II. Saxon. cap. 2.* adducere
adlubuit. Quum ageretur, *inquit*, à Christo annus de-
cimus septimus post mille quadringentos, primùm ad-
paruere his nostris maritimis locis ad mare Germani-
cum homines nigredine informes, excocti sole, im-
mundi veste, & usu rerum omnium foedi, furtis rapinis
imprimis acres, præsertim foeminae ejus gentis. Nam
viris ex furto foeminarum victus est. Tartaros vulgus
appellat. In Italiâ vocant Cianos. Ducem comites
milites inter se honorant. Veste præstantes venati-
cos canes pro more nobilitatis alunt, sed ubi venentur,
nisi furtim, non habent. Equos sæpè mutant, major
tamen pars pedibus graditur. Foeminae cum stratis &
parvulis jumento invehuntur. Literas rum prætulere
Sigismundi Regis & aliquot Principum, ut transi-
tus illis per urbes & provincias incolumis permittatur
innoxiusque. Ferunt ipsi, ex injunctâ sibi poenitentia

mundum peregrinantes circumire; sed fabellæ sunt. Hominum genus, quod usu compertum est, in peregrinatione natum, otio deditum, nullam agnoscens patriam, ita circuit, furto, uti diximus, foeminarum victitans: canino ritu degit: nulla religionis illi cura: in diem vivit: ex provinciâ demigrat in provinciam: per aliquot annorum intervalla redit, sed multas in partes scinditur, ut non iidem in eundem facile redeant, nisi per longa intervalla, locum. Recipiunt passim & viros & foeminas volentes in cunctis provinciis, qui se illorum miscunt contubernio. Colluvies hominum mirabilis, omnium perita linguarum, rusticæ plebi graviter imminens: ubi foris illi laborant in agris, si spoliis invigilant casellarum.

Habeshic, B.L. in brevi quadam tabellâ vivis coloribus strigum & latrunculorum, quo titulo eos exornat Mindanus *cit. loc.* vitam ac mores egregiè depictos, cujus rei veritatem in funestissimo tricennali Germanicæ nostræ bello tristis aperuit & firmavit experientia.

Quod verò Chiromanticam attinet, cuius mysticæ scientiæ peritiam hodiè Errones illi jactitant, præceptis forsan aliquot adhuc retentis artis suæ opinionem tumentur, mentiendi ac mendicandi artem rectissimè dixeris. Quamvis enim mysticæ illæ figuræ quibusdam non otiosæ & fortuitæ videantur lineæ, quippe ab eo penicillo ductæ, qui nihil fortuito facit, ut placet Auctori *Relig. Medici sect. 2. part. 2* & Chiromantiam inter divinationum Physicarum genera, quatenus intra Physicas versatur metas, neque his egressis prolabitur in imposturas, collocet Casp. Peucer. *de divinat. pag. 615.* usu tamen compertum habemus, nihil nisi aniles esse nugæ

gas mendacia mera, & fabellas ad expilandum simplicioris plebeculæ loculos, serinia & casulas insidiosè usurpari solitas. Zigari, ait Wehner. *est. loc.* manus inspiciunt, & singulis eventus indicant, vulgò *Warsager* vel veriùs *Lügensager*. Plura namque mendacia, quàm vera proferunt, & sæpè furti aut alterius sceleris notam sibi inurunt, qui innocentissimi sunt. Ita consulentes decipiunt, & pecuniâ defraudant. A Domino diriguntur gressus viri; quis autem hominum potest intelligere viam suam? *Proverb. 20. vers. 24.* Deus disponit singulis suos eventus, neque quisquam est, qui possit scire, quid sibi sit eventurum. Quare ex verâ fide piè officium vocationis nostræ faciamus, neque de futuris eventibus simus solliciti, sed nos & nostra omnia Patri coelesti committamus, *der wirds wohl recht machen*. Uti piè monet Gödelman *de Magis cap. 5. in fin.* Sanè peccatum grave contra primum Decalogi præceptum reputant Canones, & qui in eos commentaria scripsere, si aliquis ejusmodi peregrinatores Zigaros de fortunâ suâ percontatur, animo credendi id, quod illi responderint; quamvis ex curiositate, vel ridendi gratiâ si quis faceret, non pro lethali culpâ habeatur, nisi persona talis conditionis esset, ut ex illâ interrogatione alii graviter offenderentur; tunc enim ratione scandali gravius censetur peccatum *cap. cum ex injuncto. ibi*: ab his tamen, quæ sine mortali peccato committi possint pariter & dimitti, sit pro scandalo tollendo cessandum. *X. de nov. oper. nunc.* Quod etiam nostrates adprobant Theologi, ut videre licet apud Dedekennum *concil. Eccles. vol. 1. part. 2. p. 927.* Arnold. Mengerling. *serutin. conscient. cap. 5. cas. 19.* Osiander *in Act. cap. 16.* ubi ait: Hodie graviter impiâ

piâ curiositate peccant, qui vel Magos vel Necromanti-
cos consulunt, vel etiam vagum istud genus hominum,
quod Germani Zigeuner vocant, quod pro accepto pre-
tio audacissimè, sæpè etiam mendacissimè, divinat de
rebus præteritis, præsentibus & futuris.

Cùm etiam, ex Cranzio monuimus, Zygenis nul-
la vel admodum frigida sit religionis Christianæ cura,
illique terras nostras solito more peragrantes infantulos
non rarò Parochis ad sacrum baptismum offerre soleant,
rectè dubitatur, an precibus ipsorum tutò & illæsâ con-
scientiâ locus dari possit? cavendum quippe, graviter
monente Salvatore apud *Matth. cap. 5.* ne sanctuarium
canibus (quibus hi erronei non sunt absimiles) proje-
ciatur; cùm hætenus exempla docuerint, turpissimâ
spe lucelli alicujus occasione solemnium captandi
quosdam allectos sacramentum hoc salutis humiliter
petiisse, eo impetrato impiissimè illud reiterasse. Ea
propter Ecclesiæ ministro sedulò incumbit, si in hoc
spirituali negotio conscientiæ velit consulere, in pa-
rentum religionem prius studiosè inquirere, seriamque
Christianismi confessionem efflagitare.

MEMBRUM IV.

Zygenos in Rep. non esse tolerandos.

Cùm fictitii illi Tartari seu Ægyptii vulgò Turca-
rum emissarii, proditores & exploratores patriæ
habeantur. *Erfahrer/Verräther und Aufspeher/
die der Christen Lande dem Türcken und anderen
der Christenheit Feinden verkundschaften, è civili societa-
te,*

te, tanquam carcinomata & purgamenta rectè excludun-
 tur, quemadmodum ante centum & sexaginta annos in Co-
 mitiis Augustanis Anno 1500. decretum est, à gloriosissi-
 mo Imp. Maximiliano I. per Edictum publicum omnibus
 Imperii Ordinibus injungeretur, ne ullibi in Imperio Ro-
 mano-Germanico Zigaros ferant, sed denegatâ omni se-
 curitate publicâ, ex provinciarum suarum finibus ejiciant.
 Constitutionis laudatæ verba hæc sunt. Der jenigen hal-
 ber/so sich Zigeuner nennen/und hin und her in die Lande zie-
 hen/soll per Edictum publicum allen Ständen des Reichs/
 durch uns bey den Pflichten/darmit sie uns und dem H. Reich
 verwandt seyn/ ernstlich gebothen werden/das sie hinführo
 dieselben Zigeuner/nach dem man glaubliche Anzeigung hat/
 das sie Erfahrer/Außspäher/und Verkundschaffer der Chris-
 sten Lande seyn/in oder durch ihr Land/Gebiet und Obrigkeit
 nicht ziehen/handeln noch wandeln lassen/noch ihnen selbst
 Sicherheit oder Geleyd geben. Und das sich die Ziegeuner
 darauff hinzwischen Ostern nechstkünfftig aus den Landen
 teutscher Nation thun/sich der enteusern/und darinnen nicht
 finden lassen. Denn wo sie darnach betreten/und iemands
 mit der That gegen ihnen zu handeln fürnehmen würde/der
 soll darinn nicht gefrevelt/noch unrecht gethan haben/wie sol-
 ches unser mandat weiter inhalten wird.

Cum verò saluberrima hæc sanctio Imperii, tempo-
 rum successu, ut sæpius fieri adsolet, desuetudine ferè obli-
 terata fuerit, in sequentibus Comitiiis repetita legitur. Vid.
Rec. Imp. de anno 1530. tit. von Ziegeunern. Rec. Imp. Spira de
annô 1544. Rec. Imp. Augusta de anno 1551. Ordinat. Poliz. Au-
gusta de anno 1548. d. tit. ubi plenissimè provisum fuit his
verbis, quæ latinè reddita apud Melch. Goldast. tom. 2. con-
stit. Imperial. pag. 350. sic sonant §. 83. & seqq. Cum nobis
 relatum sit, Errones, illos, quos Sarracenos sive Ægyptios

C

aut

aut Paganos vocant, qui quæ antea urgentibus ex causis per aliquod tempus non sunt admissi, sed fines Germanicæ nationis excedere coacti sunt, hunc rursus sese ingerere, & quamquam Magistratus quo decet modo in eos animadvertere in animum inducant, ita tamen illis plerumque diplomatibus prospectum est, ut Magistratus adversus eos jure agere nihil queant, in magnum communis Reip. detrimentum, cum sit illi, quod in nostrâ sæpè dicta politicæ Ordinatione consultò & maturè constitutum ad probatumque est contrarium : Quo itaque etiam in hoc articulo illam Ordinationem tueamur & exequamur; decernimus dicta diplomata illis erroneis à quocunque etiam sint concessa, irrita, abrogata, & annihilata esse, quemadmodum per præfentes ex certâ scientiâ irrita facimus abrogamus, & annihilamus. Præcipimus quoque & mandamus, ne posthac amplius hujusmodi diplomata concedantur. Sin autem dicta diplomata concedi, aut ab erroneis illis proferri contingat, nihilominus illis contemptis & neglectis, Magistratus illos erroneis in suis Dominiis ferræ non cogantur, imò ferre non debent.

Eadem verba leguntur in deformat. Polit. Rudolphi II. de Anno 1577. tit. de Zigaris. add. Pet. Frid. Mindan. *de tr. de interdictis comment. 29. tit. 3. n. 72 ubi ait: Cùm fictitii illi Ægyptii publicam viarum, locorum & diversorum publicorum securitatem non rarò minus tutam faciant, eamque longè magis infestent, quàm si via rupta, vel quod aliud in eâ obstaculi positum sit, hinc ultra juris communis sanctiones publicis imperii constitutionibus non tantum à monitoriis interdictis, sed etiam ab ipsâ executione, si quid periculosius immineat, neque ad quiescere illi, vel ex territorio emigrare velint, contra eos procedere, permissum jussumque est, junde Mart. Mager. à Schönberg d. tract. de advoc. arm. cit. loc.*

Ean-

Eandem Imperii constitutionem in suis territoriis ac provinciis Ordines ac Status vi obligationis promulgarunt. *Vid. ordin. polit. Elect. Saxon. de anno 1512 Ord. Pol. Magdeb. cap. 23.* verb. Unser Haupt- und Amtleute / wie auch die von der Ritterschafft und andere / so eigene Gerichte auff dem Lande haben / sollen wider die Zigeuner / Inhalt der Anno 1577. zu Franckfurt erneuerten Pollicey- Ordnung mit Ernst exequiren / und gedachten Zigeunern und ihren Anhangen / wo die unsers Gebieths ankommen / einigen Durchzug / vielweniger aber Unterschleiff oder Einlogierung nicht verstaten / sondern dieselben stracks abe und zurucke weisen &c. *Ordin. Polit. Ducum Saxon. Frider. Wilhelm. & Johannis tit. 86. Ordinatio Electorio Palat. tit. de Zigen. Constit. Polit. Megapol. art. 12. vers.* Es sollen unsere Amtleute die Zigeuner in Aemtern / Städten unnd Dörffern nicht dulden noch leiden / sondern sie bey Sonnenschein aussershalb Landes verweisen ; und wo solche Zigeuner betreten / unnd iemands mit der That gegen ihnen handeln oder etwas fürnehmen würde / der soll daran / besage der Reichs- Abschiede nicht gefrevelt noch unrecht gethan habē.

In Galliâ etiam contra Zigaros, prætendentes privilegia à Gallorum Regibus ibi concessa, Lex Aurelia Magistratus armari jubet ; & cum pestis illa in Hispaniâ quoq; latissimè grassaretur, edicto Ferdinandi Regis anno 1429 coerceri cœpit. *Bodin. de Reg. lib. 4. cap. 2. in fin.*

Attamen adeò vana superstitio hominum quorundam mentes velut lethargus invasit, ut eos violari nefas putent, atque grassari, furari, imponere passim impunè sinant. *Aventin. d. l.* Cùm verò isthoc hominum genus furandi artem palam profiteatur, non sine ingenti Magistratuum fit ignominiâ, qui eos nō statim remis vel glebis addicunt, suprâ laudatus Becanus *cit. loc.* Ecquis enim negare ausit, è Republicâ re magis futurum, si vegeti, qui otiosè vagari ac

mendicare consueverunt (quales etiam Zygenos esse *in d. r. de valid. mendic. ostendimus*) vel quos fustigatio & exilium rectâ viâ ad patibulum ducit, in servitutem raperentur, & publicis operibus addicerentur? *Besold. lib. 1. Colleg. polit. cap. 10. §. 6. n. 56.* Et Arnisæus, postquam servitutes non repugnare justitiæ, multis probavit *lib. 1. de Rep. cap. 3* non dubium esse, ait, si grassatores illi, qui regiones perambulant, & sub prætextu honestæ militiæ misellos rusticos concutiunt, ad operas publicas & servitutem damnarent, quin Reipublicæ futuræ sint & multò quietiores & florentiores; & inutili mendicorum pondere minus onustæ, ut ex jure multipliciter probatur. add. *Joh. Herm. Stamm. de servit. person. lib. 3. cap. 3. & cap. 6.*

Sed videas in hunc usque diem furacissimum ac mendacissimum isthoc erroneum genus multas Germaniæ provincias peragrarè, & quod mireris, literis securitatis sive salvi conductus Principum sigillo ac subscriptione munitis contra Imperialia decreta & sanctiones stipatum, rusticanae plebeculæ damna ac molestias inferre. Quæ verò est nostratium quorundam vesania, quòd serpentem, ut est in proverbio, in gremio foveant, manifestos fures, sceleratos latrones, validos mendicantes, impostores vagabundos alant, tucantur, & cum maximâ subditorum perniciè & onere huc illuc impunè grassari patiantur? Adeone omnis legum Imperii auctoritas evilit? Nihil in Rep. tam perniciosum vulgò existimatur, quàm otiosorum ac tenuium hominum huc illuc errantium multitudo, qui privatorum hominū bona diripiunt, & in everfione Reip. spem omnem fortunarum suarum posuere. Hanc pestem Amasis Ægyptiorū Rex ab Ægypto longissimè repulit, cum lege latâ sanctissimè cavisset, ut otiosi homines, qui nihil haberent, quod suum dicere possent, capitali supplicio quasi prædones adfice.

fierentur. Nullum sanè dubium est, qui scienter e-
 jusmodi hominum catharmata foveant, eos contra offi-
 cium boni Principis, quod est subditos eorumque bo-
 na contra injurias tueri, contraq; fidem, quâ Imperatori
 ac Imperio obstricti sunt, graviter peccare. Cum ve-
 rò ex modò dictis pateat, Principes & Status diplomata
 securitatis liberiq; transitus Zygenis Imperii constitutio-
 nibus severè prohiberi; rectè quæritur, si illi ejusmodi
 fucos cum gravi subditorum onere ac incommodo ni-
 hilominus foveant, an periculū de prædationis præstare
 teneantur? Quod dicendum videtur. Omnes quippe
 Magistratus, & publicæ potestates, puta Duces, Comites,
 & civitates in id unicè incumbere jubentur, ut virtute
 protectionis jure ordinario sibi competentis, subditos
 territorii sui tueantur, eosq; à violentiæ formidine præ-
 stent immunes. *l. 6. §. 3. ff. de offic. Præsid. l. 23. pr. ff. quod
 met. caus. ff. de offic. Præsid. l. 4. t. 2. ff.
 ad Leg. Jul. pecul. R. J. de anno 1559. §. und haben uns.
 Gail. 2. Obs. §. 4. n. 2. Myns. 5. Obs. 100. Denais. in jur. Ca-
 mer. tit. 213. §. 8.* Et ex naturâ sui officii debent impedi-
 re malum, & defendere subditos oppressos, quibus vi-
 dent injuriam & damnum inferri Matth. Coler. *Cons. 39.
 n. 45. & seqq.* Althus. *lib. 1. dicaol. cap. 113 n. 16. & seqq.* ubi
 ex Tholosano *de Rep. lib. 22. c. 9. ait: Tyrannidi similem*
esse licentiam & ignaviam Magistratus, qui bonos &
pios contra aliorum injurias non defendit, impios ac
sceleratos (quales esse Zygenorum turmas supra proba-
vimus) non coërcet & punit. Hinc est, quod verissi-
 mè dici solet, *omnes Principatus & Regales dignitates ad*
subditorum utilitatem inventas & ordinatas esse. Non enim
 populus Regis causa constitutus est, sed Rex in gratiam

populi, ut omnia sua consilia, dicta & facta dirigat ad salutarem metam publici boni, oblitus commodorum suorum, utque salutem propriam salute communi posteriorem ducat. Fernand. Vasq. *lib. 1. illustr. controu. in pres. n. 102. & n. 104. & q. 1. n. 10. q. 82. n. 2.* ratione igitur dissolutæ negligentiae & propriae culpæ (cùm Magistratus in his, quæ ad officium ejus spectant, exactissimam debeat adhibere diligentiam. Cravett. *cons. 132. n. 4.* Menoch. de A. t. Q. *cas. 390. n. 5.*) ex quasi delicto ad restitutionem damni obligentur. *per text. in l. 2. C. de off. Præs. Præf. Afric. l. 1. C. de littor. & itin. custod. l. 1. C. de fals. mon. c. Dominus noster XXIII. q. 2.* Thoming. *Cons. 18. n. 101.*

Hoc deniq; admonendū videtur, si Zygeni diploma Cæsarea, ut quandoque factum legitur, salvi conductus proferant, iis non illicò fidem esse habendam, ut de mendicantium literis testimonialibus diximus *in tr. de valid. mendic.* Et si fortè editionem literarum recusent, cogendi sunt. Quicumque enim se in casu singulari fundat in privilegio aliquo indulto, literis regiis vel Cæsaris &c. eorum ante omnia necessariò habenti communicatio faciendæ est. Papon. *arrest. Paris. tit. 7. n. 2.* Ita mandatum poenale sine clausulâ de exhibendis falsis literis, einen vermeinten Gelaid's-Brieff der Thatern decretum Comiti à Stolberg Anno 1579. 15. Septemb. narranti: quomodo vagabundi quidam Thatern oder Zigeuner dicti, unterm Schein habenden Keyserl. Schutz und Schirm-Brieffs sub titulo salvi conductus Cæsarei, publicæque tesserae, in suum Comitatum intraverit, furtoque aliquot centenos florenos à subditis abstulerint, quos etsi officii ratione ad horum instantiam persecutus fuerit, idque territorio nobilis Domini ab Hartenberg, sub principatu Moguntinensi sito, adsecutos prehendi sistique fecerit justitiam requitendo: tamen Dominum

minum loci metu forsitan prætensi ab illis salvi conductus Cæsarei, quem in Camera Imperiali obtinuisse se dicerent, nihil in eos statuere velle, nisi quòd copiam prætensarum literarum eos edere fecerit: supplicationi adjunctum fuit: Quia hæc res attingeret Cæsareæ Maj. Cameraeque Imperii existimationem, & ex stylo literarum, utpote à Camerali longè alieno, dolus, fraus atque falsitas omnibus Imperii legibus sub pœna gravissimâ interdicta appareret, & Moguntinus Princeps superiorem isthuc loci, ubi comprehensi furaces illi essent, jurisdictionem haberet, ergò petebat contra Dn. Electorem dictum mandatum, ut ejus jussu exhibitæ prætensæ literæ Cæsareæ in Camera produci falsique crimine reperto, omnia reorum bona confiscari, similiter de autore ad dignum in personâ ejus statuendum exemplum inquiri posset. Pet. Frid. Mindan. *de mandat. lib. 2. cap. 48. num. 7.*

Et hæc in præsens de Zygenis dixisse sufficiat. Plura qui velit, adcat B. Gramays *lib. 6. cap. 1. Apbrica illustrata.* La Novella de Miguel & Cervantes *en la Gitanella*, quos laudat Besoldus in præcognit. Polit.

Tantum; Terminalia sunt.

Ad Dominum Autorem.

VIta tibi mors est, quam non impendere chartis
Lustrandis Themidos, candide amice,
licet.

Jena tuas olim potuit producere curas,
Jamque novas novit nostra Rudolphopolis.

Per-

QK 77 200

Perpetua ergò negotia amas, non otia curas?
 Quæ Summus fecit, quæ tibi sparta dedit.
 Pluribus haud plures nunc informare videris,
 ALBERT-ANTONIUS dum tua cura manet.
 Verius at verò felix solertia in UNO
 Erudit innumeros, quos plaga nostra capit.
 Præcepta auriculis quorum instillare negatur,
 Horum oculis *alia* consulere *arte* studes.
 Laudo. Tuis cœptis adspiret gratia Jovæ,
 Ac animi vigeant munera porro tui.
 Quo tendo? mea turgida Contraho vela, sed
 addo:

In tenui labor, at gloria non tenuis.

*Præclarissimo Dn. Abbasvero Fritscbio J. U. C.
 & per illustris Comitibus Alberti Antonii & c.
 studiorum Moderatori felicissimo, Fauto-
 ri & Amico suo candido grat.*

M. Johannes Nicolaus Stender,
 Scholæ Rudolph. Rector,

bona

